

ЗРІЗКА

Богдан Сюта

ІНСТИТУТ МФЕ ім. М. РИЛЬСЬКОГО НАН УКРАЇНИ У 1997 році

Протягом 1997 р. в ІМФЕ продовжували роботу, окрім господарсько-допоміжних підрозділів, наукового архіву та наукової бібліотеки, 9 відділів, наукова рада з проблеми "Художня та традиційно-побутова культура", на базі Інституту діяла міжнародна організація — Українська асоціація етнологів, видавався часопис "Народна творчість та етнографія" і народознавча газета "Жива вода"

Вчені Інституту — мистецтвознавці, фольклористи, етнологи, культурологи — зберігають широкий діапазон досліджень у галузях історії та теорії традиційно-побутової культури і мистецтва українців в Україні та за її межами, інших народів Європи й Америки, представників національних меншин нашої держави. Важливими етапами на цьому шляху стали міжнародні конференції: "Усна епіка: етнічні традиції та виконавство" "Поетика та семантика українського рушника: образ, символ, знак", співорганізація і проведення IV Гончарівських читань та науково-методичної міжнародної конференції "Заселення Півдня України: проблеми національного і культурного розвитку" (м. Херсон, на базі Відділення історико-культурних проблем Півдня України ІМФЕ). Вони засвідчили якісно новий стан українознавчих студій на порозі ХХІ ст.

У 1997 році в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України завершено роботу над двома плановими темами. Це:

"Національна програма дослідження, охорони та відродження традиційної народної культури українців" (керівник к. іст. н. Скрипник Г. А.), у рамках якої підготовлено до друку дослідження

"Українська національна ментальність: збірник наукових праць" (Скрипник Г. А., Бондаренко Г. Б., Гудченко З. С., Балущок В. Г. Кись Р. Ф., Ткаченко О. Б. Восий О. Г.), монографію "Українська традиційна родина" (Бондаренко Г. Б.) й монографічне дослідження "Історія української етнографії (20—90-х рр. ХХ ст.)" (Скрипник Г. А.); здійснено чотири фольклорно-етнографічні експедиції, виголошено ряд доповідей на конференціях та симпозіумах

"Історична типологія української художньої культури" (керівник д. мист. Юлкін І. М.).

У рамках теми завершено роботу над монографічним дослідженням "Теоретичні принципи та історичні реалії в історико-типологічному дослідженні" (Юлкін І. М., Петров Ю. В., Корнієнко Н. М., Грица С. Й., Найден О. С., Липова Г. В., Черкашина Л. С., Іванова Н. В.).

Відповідно до планів, завершено також усі етапи та види робіт з тем, які закінчуються в наступних роках:

— "Народні традиції життєвого циклу" (кер. Гаврилюк Н. К.);

— "Національне відродження і етнографічна спадщина" (кер. Пономарьов А. П.);

— "Сучасні проблеми теорії мистецтва" (кер. Лановенко О. П.);

— "Джерелознавча база українського музикознавства" (кер. Костюк О. Г.);

— "Українське кіномистецтво в контексті світової культури" (кер. Безклубенко С. Д.);

— "Регіональний тип етнокультури Півдня України" (кер. Чумаченко Г. А.);

— "Актуальні проблеми історії українського мистецтва" (кер. Фоменко В. М.);

— “3 історії та теорії фольклору” (кер. Пазяк М. М.);

— “Етнокультура, самосвідомість і етнічна самобутність” (кер. Слободянюк П. Я.);

— “Художня культура зарубіжних країн кінця ХХ століття” (кер. Федорук О. К.).

У 1997 р. розпочато роботу над такими пошуковими темами:

1. “Український театр: історія і сучасність” (кер. д. мист. Станішевський Ю. О.);

2. “Екологія національної культури” (кер. к. іст. н. Скрипник Г. А.);

3. “Порівняльно-історичний аналіз української художньої культури у контексті міжнародних взаємин” (кер. д. мист. Юдкін І. М.);

4. “Національно-культурне життя та етнічність в Україні” (кер. к. іст. н. Орлов А. В.).

Співробітники Інституту координували науково-дослідну роботу з 22 вузами та 6 науково-дослідними закладами республіки. Координація здійснювалась з усіх напрямків мистецтвознавства, а також народознавства, краєзнавства, культурології, етносоціології.

До найважливіших результатів робіт, що виконуються спільно з академічними установами та вузами, належать розробки з історії художньої культури та народознавства.

За участю Вченої ради Інституту або його співробітників у 1997 р. було проведено 65 науково-теоретичних і науково-практичних конференцій, симпозіумів, нарад, круглих столів, 9 фестивалів, організовано 17 художніх виставок.

Співробітники Інституту провадять рецензування робіт для видання, рецензування і експертне оцінювання проектів і програм, навчальних посібників, опонують на захистах кандидатських та докторських дисертацій, рецензують театральні вистави та фільми, фестивалі, є членами журі численних конкурсів, фестивалів, премій.

У координації з усіма інститутами Відділення ЛММ НАН України ведеться робота над створенням 5-томної академічної “Історії української культури” Спільно з Національною музичною академією України, Львівським вищим музичним інститутом ім. М. В. Лисенка, Київським інститутом культури та Спільною композиторів України ведеться робота над створенням “Української музичної енциклопедії” У координації з Українською академією архітектури ведеться робота над підготовкою монографічного дослідження “Історія української архітектури” та 5-томним виданням “Українська архітектурна енциклопедія” Цілий ряд тем народознавчої пошукової тематики виконується в координації з ученими Інституту українознавства та Інституту народознав-

ва НАН України. Це дозволяє повною мірою виявити науковий потенціал колективів цих закладів та спрямувати його на виконання найважливіших та найактуальніших завдань українського народознавства та мистецтвознавства.

Ряд робіт виконувався також разом з Інститутом етнології та антропології РАН, Інститутом мистецтвознавства Міністерства культури Росії, Інститутом мистецтва ПАН, Інститутом літературних досліджень ПАН, Белградським університетом, Університетом Скоп'є, Матицею Сербською, Інститутом фольклору БАН, Софійським університетом ім. К. Охридського, Благоєвградським університетом, Інститутом етнографії АН Угорщини, Вроцлавським університетом, Українським вільним університетом у Мюнхені, Інститутом мистецтвознавства, етнографії та фольклору АН Білорусі, Інститутом слов'янознавства та балканістики АН Росії, Інститутом світової літератури ім. М. Горького у Москві, Спільною українсько-румунською комісією з історії, археології, етнології та фольклористики, Вірджинським університетом (США).

Співробітники Інституту були членами спеціалізованих учених рад для захисту дисертацій, брали участь у роботі ВАК України, Спільки художників України, Спільки народних майстрів України, Спільки композиторів України, Спільки кінематографістів України, Спільки театральних діячів України, Малої академії наук та Дитячої академії мистецтв України.

Минулого року Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського чи його співробітники організували, або взяли участь в організації чи роботі 65 наукових форумів різних рівнів. П'ять із них були організовані Інститутом. Це:

1. Усна епіка: етнічні традиції та виконавство. — Міжнародна наукова конференція (вересень 1997 р. Київ). Видано збірник матеріалів “Усна епіка: етнічні традиції та виконавство” У двох частинах (15,1 а.а.) українською та англійською мовами.

2. Колективне та індивідуальне як чинники національної своєрідності народного мистецтва. — IV Гончарівські читання (січень 1997 р. Київ). Видано тези доповідей (5,7 а.а.).

3. Заселення Півдня України: проблеми національного та культурного розвитку. — Міжнародна науково-методична конференція (травень 1997 р. Херсон). Видано 2 частини матеріалів (“Наукові доповіді” обсягом 35 а.а.) та збірку наукових праць за підсумками конференції “Багатокультур-

ність: Історія, функціонування, проблеми вивчення” (обсягом 4,1 а.а.).

4. Поетика та семантика українського рушника: образ, символ, знак. — Міжнародна науково-практична конференція (квітень 1997 р., Київ). Видано тези доповідей.

5. Музично-педагогічна і творча діяльність Миколи Леонтовича в контексті відродження національної освіти та культури. — Міжнародна науково-практична конференція (грудень 1997 р. м. Кам'янець-Подільський). Видано матеріали конференції.

Протягом 1997 р. співробітники Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України було опубліковано ряд праць. Зокрема,

1. Федорук О. К. На переломі: здобутки і втрати (польський нефігуративний та фігуративний живопис 1955—1965). — К., 1997 — 15, 8 а.а.

2. Слов'янський світ / Міжвідомчий щорічник. Вип. 1 // Збірник наукових праць. — К., 1997. — 10 а.а.

3. Під одним небом; Фольклор етносів України. — К.: КСРЛМНМУ, 1996. — 10 а.а.

4. Капельгородська Н. М. Синько О. Р. Іван Кавалерідзе: Скульптура. — К., 1997 — 6 а.а.

5. Кара-Васильєва Т. В. Український рушник. — К., 1997 — 3 а.а.

6. Степовик Д. В. Портрети митрополитів Київських і Галицьких. — Львів: Місіонар, 1997 — 38 а.а.

7. Степовик Д. В. Релігії, культури і секти світу. — К., 1997. — 15 а.а.

8. Усна епіка: етнічні традиції та виконавство / Матеріали міжнародної наукової конференції. Ч. I та II. — К., 1997. — 15, 1 а.а.

9. Колективне та індивідуальне як чинники національної своєрідності народного мистецтва: Програма, тези і резюме доповідей. — К.: Музей Івана Гончара, 1997 — 128 с.

10. Заселення Півдня України: проблеми національного та культурного розвитку: Наукові доповіді: Частина перша та друга. — Херсон, 1997. — 35 а.а.

11. Багатокультурність: Історія, функціонування, проблеми вивчення / Збірка наукових праць. — Херсон, 1997 — 92 с.

12. Немкович О. М. Українське музикознавство ХХ століття. Основні тенденції розвитку. — К., 1997 — 4,2 а.а.

Незважаючи на скрутне фінансове становище, вдалося зберегти таку важливу форму польової роботи як фольклорно-етнографічні експедиції. Минулого року експедиційні роботи були проведені з таких тем:

1. “Національна програма дослідження, збереження і відродження традиційної культури українців” — 4 експедиції (ли-

пень — до Херсонської обл. серпень — до Закарпатської та Дніпропетровської обл. грудень — до Донецької обл.).

2. “З історії та теорії фольклору” — 1 експедиція (до Пензенської обл. Росії).

Важливою у науковій роботі співробітників є діяльність бібліотеки інституту

У 1997 році фонди бібліотеки Інституту поповнилися 1056 друк. од., з них 62 надійшли до обмінного фонду 3 обмінного фонду бібліотеки література не вибувала. На сьогодні бібліотека передплатує 15 назв газет та 50 періодичних видань.

Найважливіші питання науково-організаційної діяльності Інституту були предметом обговорення в ході роботи Вченої ради Інституту. Протягом минулого року відбулося 11 її засідань, на яких розглядалися та вирішувалися найважливіші питання діяльності установи, затверджувалися теми дисертаційних досліджень, рекомендовалися до друку праці. На засіданнях Вченої ради було виголошено 4 наукові доповіді:

1. “Роль І. П. Кавалерідзе у розвитку української культури ХХ ст.” (д. філос. н. Безклубенко С. Д.);

2. “Народознавча концепція М. Костомарова” (к. іст. н. Балушок В. Г.);

3. “Юрій Шкрібляк: до проблеми інновацій у народному мистецтві” (д. мист. Селивачов М. Р.);

4. “Постать І. Срезневського в історії вітчизняної фольклористики” (к. ф. н. Пазяк Н. М.).

Крім того, протягом року співробітники Інституту постійно проводили консультування молодих науковців та відвідувачів установи, виступили авторами та учасниками 78 теле- і радіопередач, підготували і провели 6 тематичних циклів теле- і радіопередач, опублікували 311 статей загальним обсягом 105,6 а.а. Було прочитано ряд лекційних курсів у вузах та наукових закладах України та інших держав (Росії, Норвегії, Німеччини, Польщі, Угорщини, Югославії, Болгарії), значну кількість окремих лекцій.

Важливу роль в організації та пропаганді народознавчих досліджень в Україні, інформуванні про найважливіші події наукового життя відіграє журнал “Народна творчість та етнографія” (головний редактор — О. Г. Костюк). В журналі постійно друкуються матеріали з актуальних питань фольклористики, мистецтвознавства та етнології. Він інформує читачів про науково-організаційні заходи, що відбуваються в Україні (і зокрема в ІМФЕ та Українській асоціації етнологів) та за її межами.

Український фольклорно-етнографічний центр, що діє при Інституті, 1997 року продовжив видання газети для шкільництва “Жива вода” (редактор А. С. Чередни-

ченко). Видано 12 чисел газети, яка інформує читачів про новини й досягнення в галузі фольклористично-етнографічних досліджень. Співробітник Інституту Дмитренко М. К. продовжив у 1997 році видавати газету "Народознавство" та "бібліотеку" "Народознавства" при ній.

За 1997 рік Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, незважаючи на значні фінансові труднощі, зумів зберегти свій науковий потенціал і обсяги ведених досліджень. На жаль, економічні труднощі, спричинені не виплатами зарплат та відсутністю навіть запланованих мінімальних обсягів фінансування, спричинились до: 1) суто символічного поповнення фондів наукової бібліотеки Інституту (без якої заклад не може

проводити жодних досліджень), що є вкрай негативним фактором у життєдіяльності ІМФЕ; 2) згорання до мінімуму експедиційної роботи, що негативно позначається на ефективності досліджень і призводить до щоденної втрати для світової і вітчизняної науки сотень зразків фольклору та матеріальної й духовної традиційної культури; 3) майже цілковитого призупинення видавничої діяльності Інституту. виправити це становище можуть лише відповідні заходи, прийняті на рівні Президії НАН та уряду України, які б забезпечили хоча б мінімально необхідне регулярне фінансування інститутів Відділення ЛММ та, зокрема, ІМФЕ.

Київ

ДІМФЕ

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

1. Христос воскрес! На цілий світ
Пливе гомін сотень пісень.
Це свято в нас, Великий день,
Кінець журби, недолі, бід:
Христос воскрес! (4)

2. Христос воскрес! Радіє світ,
Бо вже прийшла весна життя,
Пройшла навек влада гріха,
Муки душі і смерті слід:
Христос воскрес! (4)

3. Христос воскрес! Вже грає дзвін,
З дзвіниць гуде гук голосний,
До церкви лине гурт людей,
Христові честь несе й поклін:
Христос воскрес! (4)